

Quliyeva Dilşad Mahmud qızı

TƏDRİS ZAMANI EV TAPŞIQLARININ ƏHƏMİYYƏTİ

Ev tapşırğını hazırlayanların çoxu ümumiyyətlə qəbul edirlər ki, ev tapşırğı müəllimlər tərəfindən şagirdlərə məktəb vaxtından kənar da yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulan işdir. Bununla belə, bu sadə tərif ev tapşırqları zamanı baş verə biləcək çoxlu variyasiyalı izah etmirdi. Kuper ev tapşırqları daxilində aşağıdakı fərqləri müəyyən etmişdir: həcm, məqsəd, bacarıq, fərdiləşdirmə dərəcəsi, tələbə səviyyəsi təminləmə və sosial kontekst. (1, 55)

Ev tapşırğı amerikalı tələbələrə beynəlxalq həmkarları ilə müqayisədə kifayət qədər güclü olduqları sahələrdən biri idi. Orta hesabla amerikalı tələbənin ev tapşırğına həftədə 4-5 saat sərf etdiyini, 28 saat televizora baxdığını müəyyən etdi. Əksər ölkələrdə tələbələr həftədə 8-9 saat ev tapşırqlarını yerinə yetirirlər. (7, 34-36)

Ev tapşırğının nə dərəcədə əhəmiyyətli olduğunu araşdıran zaman bu prosesdə iştirak edən əksər xarici dil müəllimləri dil öyrənmədə istifadə olunan dörd bacarığın hamısının - dinləmə, danışma, oxuma və yazma bacarığının dil öyrənmənin bütün səviyyələrində ev tapşırqlarını yerinə yetirmək üçün tələb olduğunu vurğuladı. Ancaq bu bacarıqlar eyni dərəcədə vurğulanmadı. Xarici mədəniyyət haqqında bilik, bacarıq olmasa da, amma bu bəzən ev tapşırqlarında tələb olundu. Sözlərin sayına və müxtəlif növ tələb olunan tapşırqlara edilən istinadlara əsasən, yazı ev tapşırğında oxumaqdan üç dəfə, danışmadan beş dəfə, dinləmə və mədəniyyətdən isə on yeddi dəfə çox istifadə edilmişdir. (7, 89)

Ev tapşırğı müəllimlərin və tələbələrin gündəlik işlərinin qəbul edilən bir hissəsi kimi görünür, lakin ELT ədəbiyyatında bu barədə çox az məlumat qeyd olunur.

Ev tapşırğının rolunu müəmmi ELT mətlərlərinin və ya təlim kurslarının əksəriyyətində demək olar ki, qeyd olunmur və nəticədə bu mərhələ çox vaxt aparsa belə, onun dəyəri ilə bağlı araşdırmanın az olduğunu göstərir. Bununla belə, ev tapşırğı siyasətləri və təcrübələrinin müzakirəsi üçün boşluqlar var. (2, 292-294) Ev tapşırğının əhəmiyyətini bilmək üçün ilk növbədə aşağıdakıları araşdırmaq lazımdır:

Ev tapşırğının səbəbləri

Ev tapşırğına münasibət

Effektiv ev tapşırğı

Ev tapşırğının növləri

Ev tapşırğının səbəbləri

- Ev tapşırğı tələbələr, müəllimlər, valideynlər və müəssisələr tərəfindən gözlənilən bir səhədir.
- Ev tapşırğı tələbələrə sinifdə öyrədilən məlumatları yadda saxlamağa, eləcə də dil haqqında ümumi anlayışlarını gücləndirməyə kömək edir.
- Ev tapşırğı öyrənmək vərdişlərini və müstəqil öyrənməni inkişaf etdirir. O, həmçinin öyrənmələri lüğətlər və qrammatik istinad kitabları kimi resursları əldə etməyə həvəsləndirir. Tədqiqatlar göstərir ki, ev tapşırğı həm də faktiki biliklərə, özünü intizam, öyrənməyə münasibət və problem həll etmə bacarıqlarına fayda verir.
- Ev tapşırğı sinifdə vaxt olmaya bilən reseptiv bacarıqlarda geniş fəaliyyətlər üçün imkanlar təklif edir. O, həmçinin layihə işi və qiymətli mənbələrdən istifadə kimi davamlı öyrənmənin ayrılmaz hissəsi ola bilər.
- Ev tapşırğı dərslər arasında davamlılığı təmin edir. O, həm sinif işlərini birləşdirmək üçün, həm də növbəti dərsə hazırlıq üçün istifadə edilə bilər.
- Ev tapşırğı təkrarlanan, mexaniki, vaxt aparan tapşırqları sinifdən kənar çıxarmaq üçün istifadə edilə bilər.
- Ev tapşırğı məktəblə ev arasındakı uçurumu aradan qaldırır. Şagirdlər, müəllimlər və valideynlər tərəqqiyə nəzarət edə bilərlər. Tədris valideynləri təlim prosesinə cəlb edə bilər.
- Ev tapşırğı davamlı və ya portfel qiymətləndirməsinin bir hissəsi kimi faydalı qiymətləndirmə vasitəsi ola bilər.

Ev tapşırğına münasibət

Müəllimlər ev tapşırğı ilə bağlı bəzən qarışıq hisslər keçirirlər. Üstünlükləri tanımaqla yanaşı, tələbələrin mənfəi münasibətini və zəif performansını müşahidə edirlər. Ev tapşırğının qeyd etmək və faydalı rəy vermək müəllimin vaxtının böyük bir hissəsini, çox vaxt dərslər saatlarından sonra ala bilər.

Şagirdlər özləri testlər üçün oxumaq, iş dəfəti tapşırqlarını yerinə yetirmək, natamam sinif işlərini bitirmək, lüğət siyahılarını əzbərləmək və kompozisiyaları yazmaqdan ibarət ev tapşırqlarına istinad edərək onlara verilən ev tapşırğının danxıncı və ya mənasız olmasından şikayətlənirlər. Həqiqətən belə olduqda, ev tapşırğının mənfəi təsirləri müşahidə oluna bilər, maraqlı itkisi və ev tapşırğına bir cəza növü kimi baxılması ilə xarakterizə olunur.

Zəif idarə olunan ev tapşırqlarının digər mənfəi təsirlərinə - lazımı asudə vaxt olmaması və yüksək və aşağı nəticə göstərənlər arasında artan fərq daxildir. Bu problemlər tez-tez sinifdə ev tapşırqlarını yerinə yetirmək, əməkdaşlıq etmək və kopyalamaq və ya sadəcə tələb olunan tapşırqları yerinə yetirmək kimi qaçınma üsullarının səbəbidir. Öz növbəsində tələbələr, müəllimlər, valideynlər və müəssisə arasında münafişə yarana bilər. (4, 97-100)

Effektiv ev tapşırğı

Ev tapşırqlarının effektiv olması üçün müəyyən prinsiplərə əməl edilməlidir. Şagirdlər ev tapşırqlarının faydasını görməlidirlər. Müəllimlər həm ümumi ev tapşırqlarının, həm də fərdi tapşırqların məqsədini izah etməlidirlər. Tapşırqlar aktual, maraqlı və müxtəlif olmalıdır. Yaxşı sinif təcrübəsi ev tapşırqlarına da aiddir. Tapşırqlar idarə oluna bilər, lakin əldə edilə bilən olmalıdır. Fərqli qabiliyyətlər qruplarına müxtəlif tapşırqlar verilməlidir. Fərdi öyrənmə üsullarına nəzər alınmalıdır. Ev tapşırğı həm vaxt, həm də çətinlik səviyyəsi baxımından idarə oluna bilən olmalıdır. Müəllimlər yadda saxlamalıdırlar ki, tələbələrə tez-tez başqa fənlər üzrə ev tapşırğı verilir və həddən artıq yüklənməmək üçün koordinasiyaya ehtiyac var. Şagird tərəfindən saxlanılan, lakin müəllimlər və

valideynlər tərəfindən yoxlanılan ev tapşırığı gündəliyi bu baxımdan faydalı vasitədir. Ev tapşırığı bütövlükdə kurikulumda nadir hallarda əlaqələndirilir, lakin ən azı ümumi iş sxemində daxil edilməli və dərsin planlaşdırılması zamanı nəzərə alınmalıdır. Ev tapşırığı əsasən yazılı məhsula diqqət yetirir. Bunun belə olması üçün heç bir səbəb yoxdur, yalnız tapşırığın yerinə yetirildiyinə dair görünən sübutlar var. (3, 40-41)

Şagirdlərin ev tapşırığı üçün ideyalar verməyə və ola bilsin ki, öz tapşırıqlarını tərtib etməyə həvəsləndirilməsi ilə şagirdlərin cəlb edilməsi və motivasiyası artırıla bilər. Müəllim həm də şagirdlərin nə qədər vaxtının olduğunu, evdə hansı şəraitin olduğunu və üstünlüklərini nə olduğunu bilməlidir. Sadə bir sorğu bu məlumatları verəcəkdir. Ev tapşırığı sinif işlərini birləşdirməli olsa da, onu təkrarlamamalıdır. Ev xarici dünyadır və dilin real həyatda istifadəsinə daha yaxın olan tapşırıqlar uyğundur. Əgər ev tapşırığı qoyulubsa, o, müəyyən formada qiymətləndirilməli və rəy bildirilməlidir. Müəllim tərəfindən qiymət verilməsi bəzən zəruri olsa da, həmyaşıdlar və özünüqiymətləndirmə müəllimin iş yükünü azaltmaqla yanaşı, şagirdin müstəqilliyini təşviq edə bilər. Şagirdləri ev tapşırığını yerinə yetirməyə həvəsləndirmək davam edən prosesdir və müəllimin maraqlarını nümayiş etdirmək üçün şifahi və ya yazılı formada şərh etmək və suallar verməklə həvəsləndirilə bilər. (5, 137-139)

Ev tapşırığının növləri

Faydalı və praktiki ev tapşırıqlarının bir sıra kateqoriyaları var.

İş dəftəri əsasında tapşırıqlar

Dərc edilmiş kurs materiallarının əksəriyyətinə iş dəftəri və ya təcrübə kitabçası daxildir, o cümlədən konsolidasiya tapşırıqları, qısa oxu mətnləri və cavab açarı. Əksər iş dəftərləri həm sinifdə, həm də öz-özünə işdə istifadə üçün uyğun olduğunu iddia edir, lakin sinifdə və evdə görülən işlərin ayrılmasına nail olmaq üçün evdə daha yaxşı istifadə olunur. Beləliklə, mexaniki təcrübə sinif saatlarından kənara çıxarılır, bu cür məşq isə həmyaşıdlar və ya özüniü xüsləmə və düzəliş üçün xüsusilə uyğundur.

Hazırlıq tapşırıqları

Nadir hallarda müəllimlər şagirdlərdən kurs kitabının növbəti bölməsini oxumağı xahiş edirlər, baxmayaraq ki, tələbələr dərs planına cəlb etməyin və onlara nəyin gələcəyini bilməsinin üstünlükləri var. Bununla belə, tələbələrdən növbəti mövzuya aid olan fotosəkillər və şəkillər, jurnal məqalələri və reallıq kimi materialları tapıb götürmələrini xahiş etmək, xüsusən fərdiləşdirmə və ya yerli kontekstlə uyğunluq kurs materiallarının uyğunlaşdırılmasını tələb etdiyi hallarda daha həvəsləndiricidir.

Əlavə materiallar

İndi tez-tez müşayiət olunan audio materialı, radio və televiziya verilişləri, podkastları və məhni olan reytingli oxucuların istifadəsindən çox şey əldə etmək olar. Bəzən tapşırıqları rəhbər kimi təyin etmək lazımdır, lakin öyrənmələri həzz almaq üçün oxumağa, dinləməyə və izləməyə də həvəsləndirmək lazımdır. Əsas odur ki, şagirdlər öz təcrübələrini sinifdə paylaşsınlar. Geniş oxu və dinləmə lüğət işi və tematik və ya fərdiləşdirilmiş lüğət dəftəri ilə müşayiət oluna bilər ki, bununla da öyrənmələr faydalı hesab etdikləri dili toplaya bilərlər.

Bələdçili kəşf tapşırıqları

Sinifdə tədris çox vaxt tələbələrdən dil nümunələri və qaydaları öyrənməyi əhatə etdiyi halda, öyrənmələrdən dilə diqqət yetmələrini və evdə özləri üçün çıxarışlar etmələrini xahiş etmək variantı da var. Bu, biliklərin bölüşdürülməsinə və hətta sinifdə həmyaşıdların tədrisinə gətirib çıxarır.

Real dünya vəziyyətləri

Bunlara görmək, eşitmək və dilin real kontekstlərdə istifadə edilməsi daxildir. Jurnal oxumaq, televizora baxmaq, kinoya getmək və məhni qulaq asmaq bariz nümunələrdir və sonrakı fəaliyyətlər kimi xülasə və rəylər yazmağı təklif edir. Texnologiya söhbət və dostluq şəbəkələrini asanlaşdırır, hətta tək dilli mühitlərdə belə, bir alış-veriş küçəsində gəzərək mağaza və marka adlarına diqqət yetirmək bir çox dil açacaq. Geniş tapşırıqlarda olduğu kimi, öyrənmələr üçün təcrübələrini bölüşmək və bəlkə də onları rəsmi və ya qeyri-rəsmi portfeldə toplamaq vacibdir.

Layihə işləri

Müəyyən bir müddət ərzində işləyən bir sinif və ya fərdi layihələrin olması yaxşı bir fikirdir. Layihələr kurs kitabındakı mövzulara, bölgəyə, maraqlara və hobbilərə əsaslanıla bilər və ya fərdi olaraq seçilə bilər. Layihə işi resursların harada tapılacağı və mütəmadi olaraq izlənilməsi baxımından rəhbər tutulmalıdır, nəticə kursun və ya müddətin sonunda şagirdin sahiblik iddia edə biləcəyi əhəmiyyətli iş parçasıdır.

Texnologiya - Sosial dünya

Nəhayət, İnternet öz-özünə təhsil almaq üçün çoxlu imkanlar təklif edir. Şübhəsiz ki, istinad resursları layihə işini asanlaşdırır və daha zövqlü edir, lakin kəsmə və yapışdırmaq da asan seçim kimi görünə bilər, az orijinallıq və ya anlayış tələb edir. Ev tapşırıqlarını e-poçt vasitəsilə müzakirə etmək müsbət və ya mənfəətli ola bilər, baxmayaraq ki, vizual materialların axtarışı kimi ingilisdilli dostla söhbət etmək təşviq edilməlidir. Bu sahədə şagirdlərin təlimatı ehtiyacı var və başlanğıc nöqtəsi British Council-in LearnEnglish və BBC-nin Learning English kimi etibarlı saytları qısa siyahısını təqdim etməkdir ki, burada çoxlu sayda təlimlər və fəaliyyətlər, eləcə də digər etibarlı mənbələrə keçidlər verilir. (6, 76-79)

Ədəbiyyat

1. Barber, B. "Homework Does Not Belong on the Agenda for Educational Reform." *Educational Leadership* 43, 1986
2. Foyle, H., and G. Bailey. "Homework Experiments in Social Studies: Implications for Teaching." *Social Education*, 1988
3. Murphy, J., and K. Decker. "Homework Use at the High School Level: Implications for Principals." *NASSP Bulletin*, 1990
4. Paschal, R. A., T. Weinstein, and H. J. Walberg. "The Effects of Homework on Learning: A Quantitative Synthesis." *Journal of Educational Research* 1984
5. Thomas, A. H. *Homework: How Effective? How Much to Assign? The Need for Clear Policies*. Eugene, OR: Oregon School Study Council, 1992

6. Walberg, H. J., R. Paschal, and T. Weinstein. "Homework's Powerful Effects on Learning." *Educational Leadership*, 1985
7. Wallinger, L. M. *Foreign Language Homework from Beginning to End: A Case Study of Homework Practices in Foreign Language Classes*. Unpublished manuscript, College of William and Mary at Williamsburg, VA, 1997

Xülasə

Uşaqlar müxtəlif tempiylə öyrənirlər və sinifdə sərf olunan vaxt bəzi şagirdlərin mövzunun əsas anlayışlarını tam qavraması üçün kifayət etməyə bilər. Evdə öyrənmə üçün əlavə vaxtın olması uşaqlara yalnız məktəbdə vaxtlarına güvəndikləri təqdirdə daha dərinləndirən anlayış əldə etməyə kömək edə bilər. Ev tapşırığı vacibdir, çünki o, valideynlərə və uşaqlara çətinlik çəkə biləcəkləri mövzulara diqqət yetirmək üçün sərbəstlik və vaxt verir. Ev tapşırığının nə üçün vacib və tez-tez zəruri olduğunu başa düşmək gənc uşaqlarda həm motivasiyanı, həm də məhsuldarlığı artırmağa kömək edir. Bu, həmçinin valideynləri onlara dəstək olmaqda oynaya biləcəkləri roldan xəbərdar edir. Ev tapşırığı vacibdir, çünki o, kiçik uşaqlarda məktəb və iş həyatı boyu onlara xidmət edəcək əsas bacarıqları inkişaf etdirir. Təkmilləşdirilmiş qiymətlər, nizam-intizam, vaxtın idarə edilməsi, resurslardan istifadə və vəsiyyətin təkmilləşdirilməsi unikal imkanlara qapı açacaq və uşaqlara karyeralarında uğur qazanmağa kömək edəcək həyatı bacarıqlardır. Müntəzəm ev tapşırıqlarını yerinə yetirmək uşağınızın gələcəyinə sərmayə kimi qiymətləndirilməlidir.

Summary

Children learn at different rates, and the amount of time spent in class may not be enough for some students to fully grasp the basic concepts of a subject. Having extra time to study at home can help children gain a deeper understanding than if they were just relying on their time at school. Homework is important because it gives parents and children the freedom and time to focus on subjects they may be struggling with. Understanding why homework is important and often necessary helps to increase both motivation and productivity in young children. It also makes parents aware of the role they can play in supporting them. Homework is important because it develops key skills in young children that will serve them throughout school and work life. Improved grades, discipline, time management, resource utilization, and improved communication are vital skills that will open doors to unique opportunities and help children succeed in their careers. Doing regular homework should be seen as an investment in your child's future.

Резюме

Дети учатся с разной скоростью, и времени, проведенного в классе, может быть недостаточно для того, чтобы некоторые учащиеся полностью усвоили основные понятия предмета. Наличие дополнительного времени для учебы дома может помочь детям лучше понять, чем если бы они просто полагались на свое время в школе. Домашняя работа важна, потому что она дает родителям и детям свободу и время, чтобы сосредоточиться на предметах, с которыми они могут бороться. Понимание того, почему домашняя работа важна и часто необходима, помогает повысить мотивацию и продуктивность маленьких детей. Это также позволяет родителям осознать ту роль, которую они могут сыграть в их поддержке. Домашняя работа важна, потому что она развивает у маленьких детей ключевые навыки, которые пригодятся им в школе и на работе. Улучшенные оценки, дисциплина, управление временем, использование ресурсов и улучшенное общение — жизненно важные навыки, которые откроют двери для уникальных возможностей и помогут детям добиться успеха в своей карьере. Регулярное выполнение домашних заданий следует рассматривать как вклад в будущее вашего ребенка.

Rəyçi: F.f.d. Seyidzadə Natəvan Bəhram qızı